



Mottaker: Kultur- og likestillingsdepartementet

Fra: Norske Dansekunstnere, forbundet for dansere, koreografer og pedagoger

Dato: 25.09.2026

Høringsinnspill – Nasjonal kulturarenastrategi

Innspill fra Norske Dansekunstnere (NoDa) til Kultur- og likestillingsdepartementets arbeid med Nasjonal kulturarenastrategi

Innledning og bakgrunn

Norske Dansekunstnere (NoDa) takker Kultur- og likestillingsdepartementet for initiativet til å utarbeide en nasjonal kulturarenastrategi. Tilgang til egnede, forutsigbare og faglig tilpassede lokaler for arbeid, produksjon, visning og undervisning er en helt avgjørende forutsetning for et levedyktig, mangfoldig og landsdekkende dansefelt. Situasjonen i dag er ganske langt unna en bærekraftig struktur.

Dette høringsinnspillet svarer direkte på departementets fire spørsmål, hvor de siste gir rom for konkrete forslag til innhold i strategien. Våre faglige vurderinger og forslag bygger på NoDas utredning av behovet for langsiktighet og infrastruktur for koreografer i 2019, og utredningen av Koreografiens Hus i Oslo 2024 – der forbundet har hatt innspillsrunder med et stort antall kunstnere og organisasjoner i dansefeltet. Videre tar vi utgangspunkt i stortingsmeldingen Kunstnarkår som stadfester intensjonen om at folk skal ha tilgang til kunst av høy kvalitet i hele landet, og at lokaler og infrastruktur er en viktig del av å legge til rette for dette. Vi tar også utgangspunkt i forarbeidet til vårt innspill til dialogmøte om dans i regi av Kultur- og likestillingsdepartementet i mai 2026. I dette forarbeidet samlet vi aktører og institusjoner i dansefeltets infrastruktur til felles dialog om hvilke behov som må dekkes for å oppnå større stabilitet og langsiktighet i dans.

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere (NoDa) organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet og ved teaterinstitusjoner, samt pedagoger ved alle skoleslag som underviser dans. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjonene i det frie feltet skapes via prosjektfinsiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

Våre vurderinger ses i direkte sammenheng med kunnskapsgrunnlaget som Kulturrom nylig har overlevert departementet. Kulturroms utredninger bekrefter og forsterker våre funn om at uforutsigbar infrastruktur, manglende driftssoliditet og uegnede lokaler i dag er en betydelig flaskehals for skapende og utøvende kunstnere.

Hva er kulturarena

Vi leser ordet kulturarena som arena for kulturproduksjon, aktivitet og visning. Dette betyr at det både er fysiske hus og infrastruktur for kultur. I vårt innspill gjentar vi Kunstnernettverkets samlede muntlige innspill til departementet på dialogmøte i mai 2026 om strategien: *De fysiske lokalene er viktige, men en strategi må ta inn i seg utvikling av apparatet som skal legge til rette for aktiviteten i lokalene, aktiviteten i seg selv og kapasiteten til å drifte lokalene teknisk og praktisk.* Det er med dette helhetlige blikket på kulturarenabehovet at vi leverer våre svar.

Vårt mål er å bidra til en kulturarenastrategi som bygger opp om et levedyktig liv i dansen og en bærekraftig bransje i hele landet.

Besvarelse av departementets spørsmål

Spørsmål 1: Kva barrierer (i regelverk, verkemiddel, kunnskap eller kompetanse) kjenner de til for utvikling av eigna kulturlokale?

Spesialiserte fysiske krav vs. generelle flerbrukshus: Kulturroms kunnskapsgrunnlag slår fast at regelverk, krevende planprosesser og uforutsigbare rammevilkår gjør at mange kulturaktører må klare seg med uegnede lokaler, og at det i dag ofte oppleves som «lettere å rive enn å gjenbruke» eksisterende bygg. Dette samsvarer med NoDas kartlegging av dansefeltet, særlig hva angår uforutsigbare rammevilkår:

Dans har helt spesifikke krav til støtdempende gulv, tilstrekkelig romhøyde, oppvarming, riggemuligheter og lager. Behovene varierer samtidig gjennom årshjulet i et skapende virke. For de tidlige fasene i en produksjon, samt for å utvikle kunstnerskapet sitt på sikt, trenger man langvarig tilgang til “sitt rom”: et sted å utvikle konsepter og sparre med samarbeidspartnere. De siste 6–8 ukene før en forestilling trenger man også større tekniske lokaler. Begge typer lokaler krever særtilpasninger. Den første typen lokale krever i tillegg langsiktig leie- eller eieforhold.

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere (NoDa) organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet og ved teaterinstitusjoner, samt pedagoger ved alle skoleslag som underviser dans. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjonene i det frie feltet skapes via prosjektf finansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

Rammevilkårene for dansekunstnernes finansiering er i sin grunnstruktur uforutsigbare og prosjektbaserte. Dette gjelder for både kommersielle aktører som finansieres av staten via fond. For de som er fondsfinansiert er ordningene i stor grad lagt opp slik at man ikke skal kunne bygge opp egenkapital. Dansens virksomheter har nesten aldri anledning til å inngå langsiktige leieavtaler eller sikre banklån for investeringer for tilpasninger av lokaler eller kjøp.

Dansekunstnere forholder seg derfor i stor grad til et usikkert «lappeteppe» av midlertidige rom, korte leieforhold uten teknisk utstyr, og uforutsigbar sambruk på samme dag. De som satser privatøkonomien sin og inngår i et lengre leieforhold eller investerer i lokaler, risikerer konkurs eller å miste sitt eget hjem. Det er fristende å tenke at flerbruk er en løsning, men erfaringene viser at flerbruk av lokaler i kulturskoler, private danseskoler, kulturhus eller institusjonsteatre ikke treffer behovet. Det som trengs for et langsiktig kunstnerskap, er egnede, egne lokaler for den enkelte kunstner, kombinert med innleie av lokaler med større teknisk rigg i produksjonsperioden.

I dagens situasjon flytter skapende virksomheter produksjonen sin flere ganger i løpet av utviklingsfasen, noen ganger helt fra Stavanger til Hammerfest eller fra Vitlycke til Kristiansund. I perioden før produksjonsstart gjøres arbeidet hjemme, på kafé eller med andre ad hoc-løsninger. Alt kunstnerne ønsker, og alt lokalmiljøet trenger, er at kunstnerne slår rot lokalt og utvikler kunstnerskapet sitt over tid i møte med lokalmiljøet, både andre kunstnere, publikum og infrastruktur.

Prosjektstrukturen i finansieringen fører til mangel på faste drifts- og avdelingsstrukturer i det frie feltet, og dermed på kapasitet til å drifte lokaler: Kulturroms utredninger (bl.a. fra Telemarksforskning og NIBR) viser at manglende driftssoliditet, uklare eier- og driftsmodeller og svak organisering truer kontinuiteten i lokale kulturarenaer. Dette samsvarer direkte med situasjonen i dansefeltet, hvor rundt 90 prosent av produksjonene skapes med midlertidig prosjektfinansiering, og hvor det er perioder uten drift mellom produksjonsperiodene. Kunstnerskapene har derfor ikke tilknyttet seg et administrativt apparat eller fagkompetanse for produksjon. Det frie feltet mangler en fast «avdelingsstruktur» i virksomhetene sine, en struktur som i bunn og grunn tilsvarer behovet ved for eksempel et regionteater som også produserer forestillinger. Uten et slikt apparat rundt kunstnerskapet blir fagfunksjoner som produksjonsplanlegging, teknikk, videresalg, markedsføring og administrasjon ekstraoppgaver som kunstneren må forsøke å løse selv.

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere (NoDa) organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet og ved teaterinstitusjoner, samt pedagoger ved alle skoleslag som underviser dans. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjonene i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

Underfinansiering av visningsaktører fører at til at rettighets- og visningsvederlag ikke utbetales:

Lovpålagte rettighetsmidler etter åndsverkloven § 69 er i dag ikke en integrert del av den reelle pengestrømmen rundt visning av dansekunst. Formidlingsordninger som Den kulturelle skolesekken (DKS) har i 25 år formidlet dans uten at det har vært avsatt midler til visningsvederlag for koreografi. Når arenaene og turnéordningene er underfinansierte, og verken kunstnerne eller arrangørene kjenner til kravet om visningsvederlag, dekker kunstnerne deler av visningskostnadene selv. Dette begrenser hvor mange ganger en forestilling spilles (i snitt bare 4–5 visninger), noe som gir dårlig gjenbruk og svak økonomisk utnyttelse av verkene.

Hva har dette med arenaer å gjøre, kan man spørre seg. Visningssteder er viktige arenaer for dans. Der disse er etablert uten at det er tatt høyde for økonomien til å dekke vederlagene, oppstår en situasjon der nyproduksjon blir normalen i dans, rett og slett fordi koreografens inntekt kun er knyttet til produksjon av nye verk. Vi mener at en strategi for utvikling av kulturarenaer må sikre at visningsarenaene har midler til å dekke vederlag for koreografi, noe de i dag i stor grad ikke har. Vi oppfordrer til å kreve at arrangørene budsjetterer med rettighetsklarering av visninger i søknadene sine. For å anslå omfanget av denne glemte utgiften for visningsarenaene viser vi for eksempel til Dansenett Norges praksis og våre veiledende satser.

Lite erfaring med å produsere og formidle dans skaper tilbakeholdenhet hos institusjonsteatrene:

Regionteatre er en svært viktig, fri kunstnerisk stemme i scenekunsten i Norge og bærende arenaer for kunstformene. Deres oppgave er scenekunst i sin helhet, og det inkluderer både dans og teater. Tradisjonelt er de bygget opp rundt teatertradisjonen, men vi ser at stadig flere er nysgjerrige på dans. Dette er svært gledelig. Det finnes også gode eksempler på flere samproduksjoner mellom teatrene og det frie feltets dansekompanier, på samarbeid mellom regionteatre og regionale sentre for dans, og til og med på at regionteatret Kilden ønsker å etablere et dansekompani som en ny avdeling. Vi oppfatter dette som økt interesse for dans i teatrenes kunstneriske ledelse.

I de virksomhetene som i større grad har begynt å skape dans, har det vist seg å være noe manglende erfaring med hva dans trenger for produksjon, visning og formidling. Vi aner at dette kan være noe av grunnen til at ikke flere regionteatre har skapt danseproduksjoner så langt. Det kan for eksempel oppleves som uforutsigbart og dermed risikofyllt å produsere dans sammenlignet med teater. Vi håper at en kulturarenastrategi kan kartlegge behovet for erfaringskompetanse på dans i teatrene og bidra med søkbare midler til dem som ønsker å prøve ut nye kunstformer i repertoaret sitt. Slike midler vil kunne gi ekstra kapasitet til å opparbeide erfaring og kompetanse og til å prøve og feile med nye kunstneriske retninger. Midlene vil bare være nødvendige i en oppstartsfase, mens

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere (NoDa) organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet og ved teaterinstitusjoner, samt pedagoger ved alle skoleslag som underviser dans. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjonene i det frie feltet skapes via prosjektf finansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

teatret bygger opp kompetanse og erfaring med dans i tillegg til teater. Etter hvert vil begge kunstformene lettere ivaretas i teatrenes repertoar. Vi kaller derfor forslaget «insentivmidler for dans».

Mva fritak. Scenekunst og opera er fritatt fra moms. Dette gjør at også bygging av kulturbygg blir 25% “dyrere” enn andre typer bygg. Effekten av å innføre mva i sin helhet for denne delen av bransjen er vi usikre på og trenger mer utredning, men vi ser at effekten ved en byggeprosess, rehabilitering eller oppgradering blir uheldig for scenekunstheltet. Vi foreslår derfor at det ses på om det kan gjøres et unntak fra mva fritak for bygging av kulturbygg og utrede om dette ville vært til fordel for bygging av kulturbygg.

Spørsmål 2: Kva for kompetanse eller kunnskap opplever de at det særleg manglar lokalt eller regionalt i arbeidet med kulturarenaer?

Regional produsent- og administrasjonskompetanse: I tråd med Kulturroms funn om organisatoriske utfordringer ved lokale arenaer, opplever dansefeltet en stor mangel på produsentkompetanse og administrativt støtteapparat. Uten faste produsenthuber mangler frie kunstnere fagkompetanse innen søknadsarbeid, kontrakter, turnéplanlegging og teknisk gjennomføring.

Kunnskap og systemer for kartlegging og booking av ledige arealer: Kulturroms satsing på «Kultur i eksisterende bygg» understreker behovet for at kommuner og fylker får verktøy til å ta i bruk underutnyttede lokaler og gjøre dem tilgjengelige for kunstnere i lokalmiljøet. Lokalt og regionalt mangler det i dag både kunnskap og gode tekniske systemer for å registrere når prøverom i kulturhus, grendehus, skoler og teatre står ledige, og for å håndtere praktisk tilgang og utlån til profesjonelle utøvere.

Fagkompetanse og risikoforståelse ved regionale institusjoner: Mange regionteatre og kulturhus mangler inngående kunnskap om dans som kunstform. Det gjør at de opplever høy økonomisk og kunstnerisk risiko ved å produsere eller programmere danseforestillinger.

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere (NoDa) organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet og ved teaterinstitusjoner, samt pedagoger ved alle skoleslag som underviser dans. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjonene i det frie feltet skapes via prosjektfinsiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

Spørsmål 3: Kva tiltak bør inngå i strategien?

A. Subsidierte lokaler for varig leie av eget studio for dansekunstnere

Still egnede lokaler til disposisjon for dansekunstnere med subsidiert leie. En ordning som ligner atelierordningen kan fungere for dansekunstnere også: et varig sted å kalle sitt arbeidsrom, et sted å jobbe, utvikle og gå hjem fra. Leien må holdes svært lav, siden dans som bransje har svært få andre inntektskilder enn prosjektf finansiering, der midlene skal gå til produksjon.

B. Forutsigbarhet for de regionale kompetansesentrene, slik at de kan utvikle seg til stabile lokale sentre i hele landet som tilbyr produksjonslokaler og støtteapparat

10-årig oppbyggingsplan og 60/40-finansiering: Sikre de regionale kompetansesentrene en 10-årig utviklingsperiode der de kan vokse til stabile strukturer med et tilsvarende tjenestetilbud i hele landet. For å sikre samfinansiering i utviklingsperioden oppfordrer vi til at arenastrategien legger til grunn at den statlige føringen om 60/40-delning mellom stat og fylke/kommune gjeninnføres i oppbyggingsfasen.

C. Utvikling av festivaler, visningssteder og turnéordninger for visning og formidling av dansekunst

Sikring og utvikling av arenaer for visning av dansekunst bør inngå i arenastrategien. Etablerte aktører bør gis langsiktighet og en tilstrekkelig økonomisk ramme til å utvikle arenaen sin. Strategien må i tillegg slå fast at alle offentlig støttede kulturarenaer og formidlingsordninger (inkludert DKS) skal budsjettere med og utbetale lovpålagt visningsvederlag til koreografer i tråd med åndsverkloven § 69. For alle visningsaktører innen dans forutsetter dette at tilskudd til utbetaling av visningsvederlag øremerkes, slik at denne delen av økonomien ivaretas bedre enn i dag. Dette vil bidra til at verk lever lenger og vises flere ganger, og til at skapende kunstnere kan jobbe mer målrettet for flere visninger av verkene sine i stedet for nyproduksjon. Når det gjelder visningsvederlag, er både scenene, turnénettverkene, festivalene og Den kulturelle skolesekken viktige aktører å ivareta.

D. Etablering av produsenthuber for det frie feltet i hele landet

Som et direkte svar på Kulturroms påpekning av behovet for organisatorisk robusthet bør det opprettes produsenthuber for det frie feltet. En produsenthub er en «light-versjon» av produksjonsavdelingene ved et regionalt teater. For dansens frie felt bør hubene knyttes til etablerte aktører og finansieres fullt ut.

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere (NoDa) organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet og ved teaterinstitusjoner, samt pedagoger ved alle skoleslag som underviser dans. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjonene i det frie feltet skapes via prosjektf finansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

Regionale sentre er et logisk sted å knytte dem til, eventuelt også regionteatre eller danseorganisasjoner som PRODA, Nasjonalballetten, Dansens Hus eller liknende. Hubene skal fungere som et produksjonsapparat rundt kunstnere som bor lokalt eller har residens ved sentrene. Et slikt apparat vil bety mye for kvaliteten på produksjonene og gi større langsiktighet i turné og visning. Ikke minst vil det gi en helt nødvendig avlastning for koreografene, som i dag i praksis risikerer å måtte dekke et helt regionteaters avdelingsstruktur i sin egen person.

E. Oslo som eget fokusområde i arenastrategien

Oslo er landets største danseregion, men mangler et regionalt senter for dans. Arenastrategien bør ha et eget fokus på Oslo, der en stor del av danseproduksjonen skjer. Strategien bør inneholde både utvikling av eksisterende aktører som tilbyr produksjonsrom, som Rom For Dans og Scenehuset, og aktører som Dansens Hus, Black Box Teater, Riksscenen og Kloden. Mangelen er stor, og vi oppfordrer til å etablere et regionalt senter for dans med tilhørende produsenthub. Senteret kan gjerne drives gjennom samhandling mellom etablerte aktører som Dansens Hus, PRODA og Danseinformasjonen. I en hovedstad med så mange aktører kan man i stor grad etablere noe nytt gjennom felles samhandling og ressursutnyttelse. Det er imidlertid behov for å sikre kapital til fast leieforhold og tilpasning av lokaler, og for forutsigbarhet når disse aktørenes tilbud til dansefeltet utvides til et samlet regionalt senter i hovedstaden.

F. Bygge opp flere produksjonsmiljøer for dans

Dans bør bli en fast del av flere produksjonsmiljøer i hele landet. Vi foreslår tre tiltak.

1) Søkbar insentivordning for regionteatre: Etabler en statlig stimuleringsordning for regionteatre som ønsker å produsere og huse dans. Ordningen reduserer den opplevde økonomiske risikoen og hjelper institusjonene med å bygge opp intern produksjonskompetanse og erfaring med dans, gjennom kompetanseløft. Over tid vil dans kunne bli en fast del av repertoaret til flere teatre og avlaste støtteordningene i det frie feltet. Men det trengs altså fødselshjelp, eller det vi kaller «insentivmidler for dans», slik at teatrene kan ha noe armslag til å utforske flere kunstformer fritt og bruke arenaene til dans også.

2) Støtte til faste dansekompanier ved teatrene og fylkeskompanier: Gi statlige midler til teatre som vil etablere dansekompanier (som Kilden teater og Østfold teater), og stimuler til fylkesfinansierte dansekompanier som en dansens parallell til fylkesmusikerne.

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere (NoDa) organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet og ved teaterinstitusjoner, samt pedagoger ved alle skoleslag som underviser dans. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjonene i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

3) Støtte NRK som produksjonsmiljø også for dans: NRK er en viktig formidler av kunst. I NRK-plakaten står det at allmennkringkasteren skal støtte opp om produksjonsmiljøet. Vi oppfordrer til at arenastrategien også tar inn NRK som en viktig arena og legger til rette for at NRK i større grad kan egenprodusere eller samprodusere med danseaktører.

G. Nasjonal digital ordning for booking av ledige prøverom

Praktisk verktøy for gjenbruk av bygg

I direkte forlengelse av Kulturroms arbeid med å ta i bruk eksisterende bygningsmasse må departementet ta initiativ til å utvikle en nasjonal digital fellesløsning der kulturhus, grendehus, skoler og teatre enkelt kan melde inn og leie ut ledige rom til kunstnerisk produksjon. Oslonøkkelen er et eksempel som kanskje kan utvikles videre for andre typer lokaler og booking.

Spørsmål 4: Døme på kulturarenaer som er utviklet gjennom gode samarbeidsmodellar og samfinansiering

Regionale sentre: De regionale sentrene er bygget opp gjennom lokale pionerer og fylkeskommunal eller kommunal finansiering, i tillegg til statlig finansiering. Mange av dem, særlig der lokaler er en del av tilbudet, er etablert med betydelig privat risikokapital, private lån og dugnad. Noen eksempler:

- **DAVVI Senter for scenekunst (Regional samhandlingsmodell):** Et regionalt kompetansesenter som dekker hele nordområdet gjennom tre avdelinger i en tilpasset landsdelstruktur. I Hammerfest holder DAVVI til i kulturhuset, der blant annet kulturskolen også har lokaler. I tillegg har de utviklet en lavvo som produksjonslokale. Finansieringen er statlig og fylkesbasert, med prosjektmidler til satsinger som lavvoen.
- **Dans Sør-Øst og RAS – regional arena for samtidsdans (Kulturhus og regionalt senter samlokaliseringsmodell):** To regionale sentre som har tilhold i kulturhus.
- **DansiT: Et eksempel på en aktør som sambruker kommunale lokaler og er samlokalisert med et teater.** DansiT driver studio i et tidligere kunstnerdrevet hus, med et residenslokale i tilknytning til dette. Kontorene er samlokalisert med Rosendal teater.

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere (NoDa) organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet og ved teaterinstitusjoner, samt pedagoger ved alle skoleslag som underviser dans. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjonene i det frie feltet skapes via prosjektf finansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

- **Fjelldansen og SMIA (Regionalt senter, teater og egne lokaler)** Fjelldansen drives av FRIKAR i samarbeid med Teater Innlandet. Et av de største virkemidlene er stedet SMIA, et lokale for utforskning og utvikling av dans. Lokalet er varig og forbeholdt Fjelldansens aktivitet, og brukes blant annet til residenser, egne produksjoner og talentprogrammer.
- **RED arena i Eina (privat eiendom og regionalt senter):** RED arena for dans er et av få eksempler i dansen der en dansekunstner har klart å gjøre om en privat eiendom til et danselokale for produksjon og visning. Det er gjort med stor grad av privat risiko og innsats. Noe økt forutsigbarhet i driften over tid gjennom statlig finansiering og fylkesfinansiering har gjort situasjonen noe mer stabil.

Private eiendommer som offentlige arenaer: Flere dansekunstnere er nå i gang med å etablere danselokaler på egne private eiendommer eller i lokaler i lokalmiljøet. Også dette innebærer stor risiko for den enkelte, siden sikkerhet for lån og egenkapital ordnes gjennom private løsninger. Vi gjentar at dette ikke er en ønsket situasjon, men en følge av at dansekunst er prosjektfinansiert, slik at de profesjonelle virksomhetene ikke har mulighet til å opparbeide egenkapital og investere. Eksempler på prosjekter med slike lokaler er Solveig Styve Holtes arbeid for å etablere lokaler på egen gård i Volda, Marianne Kjærund, som bidrar til å utvikle et grendehus/ungdomshus i Aldersundet og Gunnhild Bjørnsgaard som etablere flere scenekunstlokaler i Nord-Gudbrandsdalen i forbindelse med egen gård.

Kunstnerkollektiver: Rundt i landet har det oppstått samlokaliseringer av kunstnere som gjennom spleiselag, stor personlig risiko i form av lån og privatøkonomisk finansiering, og et velvillig støtteapparat rundt kunstnerne har klart å inngå leieavtaler for større lokaler med flere kunstnere. Det viktige her er samlokalisering, ikke sambruk av arbeidsrommene, mens fellesområdene sambrukes. Noen eksempler er Montebøllo og Kroloftet i Oslo, KRA i Stavanger og Rådstua i Tromsø.

Samarbeidet mellom Østfold teater og det frie feltet, og mellom Kilden teater og ønsket om å etablere et dansekompani der: Dette er eksempler på strukturer der enkeltkunstnere lokalt, regionale sentre og regionteatre finner muligheter i møtet mellom hverandre. Summen blir større enn delene. I Østfold teaters tilfelle er samarbeidet i første omgang gjort mulig gjennom Sparebankstiftelsen DNB, men det viser en mulighet til å styrke regionteatrene slik at de kan gå fra å være teaterinstitusjoner til å bli scenekunstinstitusjoner, og slik at møtet mellom det frie feltet og regionteatrene blir likeverdig og følger etablerte tariffavtaler. Kilden teater ønsker å

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere (NoDa) organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet og ved teaterinstitusjoner, samt pedagoger ved alle skoleslag som underviser dans. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjonene i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

etablere et dansekompani som en ny avdeling i virksomheten, som i dag består av teater, orkester og kor. Kunstnerne de ønsker å etablere kompaniet med, er lokale aktører i det frie feltet. Vi ser dette som et godt initiativ også som kulturarena, siden lokale kunstnere i det frie feltet får forutsigbarhet og lokaler gjennom tilknytning til den regionale teaterinstitusjonen. Det er mye potensial i møtet mellom regionteatrene og det frie feltet, og vi viser til NTOs utredninger om dette.

Institusjonelt utlån og gjenbruk av ledig kapasitet. Gode eksempler på arenaer og teatre som stiller lokalene sine til rådighet for det frie feltet når de ikke brukes til egen programmering, er Kloden teater, Unge Viken teater, DAVVIs lavvo og Sentralbadet i Bergen. Her kan det også nevnes at Den Norske Opera & Ballett i sin tid drev utlån av utstyr og til dels lokaler i de første årene etter flyttingen til Bjørvika. Dette ble imidlertid avsluttet. Vår erfaring er at det i hovedsak skyldtes at initiativet var avhengig av engasjementet og organiseringen til én ansatt, og at ordningen ble avsluttet da vedkommende sluttet.

Fylkes- og kommunalt samfinansierte kompanier. Modeller for regionale produksjonsmiljøer utviklet gjennom samfinansiering fra fylke og kommune i samspill med lokal scenekunstinfrastruktur, slik som Nagelhus Schia Productions og Kompani Haugesund.

4. Oppsummering og avslutning

Norske Dansekunstnere (NoDa) oppfordrer Kultur- og likestillingsdepartementet til å bruke den nye kulturarenastrategien til å bygge en helhetlig, forutsigbar og bærekraftig infrastruktur av lokaler, med vedlikehold og drift, for kulturlivet i hele landet. For dans vil en god strategi og oppfølging av den kunne bidra til regjeringens mål om å styrke det frie feltet, og dans er et godt sted å starte.

Ved å kombinere:

- målrettede investeringer i fysiske produksjonslokaler, og sikre at disse kan etableres uten privat risikokapital fra enkeltpersoner. Se også på mulighet for mva og kompensasjon under byggeprosessen.
- ordninger for varige, subsidierte leieavtaler for studioer for dansekunstnere, etter modell av atelierordningen
- administrative produsenthuber
- styrking av produserende virksomheter som regionteatre, fylkeskompanier og skapende virksomheter

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere (NoDa) organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet og ved teaterinstitusjoner, samt pedagoger ved alle skoleslag som underviser dans. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjonene i det frie feltet skapes via prosjektfinsiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

- styrking av arrangørenes vederlagsøkonomi

vil vi få et dansefelt som står stødigere og jobber mer bærekraftig enn dagens evige etablerings- og nedleggelsesmodell og rotløse vandringer fra midlertidig rom til midlertidig rom.

Vi står til disposisjon for utdypende samtaler dersom det er behov for det i det videre arbeidet med strategien. For øvrig viser vi til vårt felles innspill gjennom Kunstnernettverket og til Norsk teater- og orkesterforenings innspill på vegne av scenekunstinstitusjonene.

Norske Dansekunstnere leverer også et felles innspill i Kunstnernettverket og vi støtter innspill levert av NTO - Norsk teater og orkesterforening.

Med vennlig hilsen,

Live Rosenvinge og Guro Rimeslåtte

Forbundsleder Nestleder

Norske Dansekunstnere (NoDa)

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere (NoDa) organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet og ved teaterinstitusjoner, samt pedagoger ved alle skoleslag som underviser dans. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjonene i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.